

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

שירות ההדרכה והמקצוע

האגף לבעלי חיים

המחלקה לבקר

ספטמבר 2005

הנחיות לרפתנים בנושא הפסקת הצינון ברפת לקראת סוף הקיץ

ישראל פלמנבאום, המח' לבקר, שה"מ

אנו בפתחו של הסתיו וסימנים רבים לכך. הימים ברובם עדיין חמים ומחייבים המשך צינון הפרות בשיטה המשלבת הרטבה ואוורור, בחצר ההמתנה כמו גם באזור האבוס. מאידך, התקצרות הימים והלילות הקרירים יותר מחייבים לנהוג בזהירות רבה בכל הקשור להפעלת הצינון. כמו בכל שנה, מתלבטים הרפתנים איך ומתי להפסיק את הפעלת הצינון. ההתלבטות נובעת, בעיקר, בגין השונות בין השנים, באופן בו מסתיים הקיץ. בינתיים השנה, עושה רושם שהתנוודתיות במזג האוויר קטנה יחסית והדבר מאפשר הפסקה הדרגתית ומסודרת של הצינון.

להלן מספר הנחיות לאופן ולעיתוי של הפסקת הצינון ברפת:

א. **הפסקה הדרגתית** – כמו כל פעילות ברפת, מומלץ לבצעה בהדרגתיות, כדי למנוע תגובות בלתי רצויות מצד הפרות ולהתאים השינוי להשתנות התנאים האקלימיים. מומלץ להפסיק תחילה את צינון "אמצע הלילה" (לאותם משקים המפעילים צינון זה). לאחרים, מומלץ להפסיק את הצינון הניתן בשעות הבוקר המוקדמות (לפני חליבת הבוקר או לאחריה, אם החליבה נערכת בשעות מוקדמות במיוחד). בהמשך, יש להפסיק את הצינון בשעות הערב, לפני חליבת הערב או לאחריה, במשקים החולבים בשעות מאוחרות. ה"צינונים" שיינתנו אחרונים, יהיו אלה הניתנים בשעות הצהריים, לפני החליבה ולאחריה. את אלה מומלץ להפסיק כשהתנאים האקלימיים יצדיקו זאת (כפי שיובהר בסעיף הבא).

ב. **טמפרטורות הסף להפסקת הצינון** – המדד אשר על בסיסו מומלץ לקבוע את עוצמת הצינון הוא טמפרטורת הלילה. לילות קרירים מקלים על הפרות ומצמצמים הצורך בצינון במשך היום. מומלץ לכן, להפסיק את צינון הבוקר כאשר טמפרטורות הלילה יורדות, באופן רציף וקבוע, אל מתחת ל- 20 מעלות. תנאים אלה מתקיימים כבר היום באזורי ההרים ורמת הנגב וצפויים להיות כאלה, תוך פחות מחודש, גם במישור החוף ועמק יזרעאל, ומאוחר יותר בבקעת הירדן והערבה.

כאשר טמפרטורת הלילה יורדת, באופן רצוף וקבוע, מתחת ל- 18 מעלות, מומלץ להפסיק גם את הצינון הניתן בשעות הערב ובהמשך, לצמצם בהדרגה את הצינון עד כדי הפסקתו המוחלטת. זה קורה לרוב, כאשר הטמפרטורה במשך היום היא, באופן רצוף וקבוע, נמוכה מ- 25 מעלות.

ג. **עקיבות בהפעלת הצינור** – תקופת הסתיו והחגים ידועה ב"הפכפכותה"- ימים קרירים וחמים לסירוגין, יש להשתדל "לא לשגע" את הפרות ולצמצם את הצינור באופן הדרגתי, עקיב ובלתי תלוי בתנודתיות של עוצמות החום.

ד. **ניתוח תוצאות הקיץ** - כפי שהבאנו לידיעתכם בחוברת האחרונה של ספר העדר, נערכנו (המחלקה לבקר בשה"מ ומערכת ספר העדר של המ"ב), להפקת דוח פרטני לכל משק של יחס הייצור קיץ-חורף. אני מקווה שדוח זה יפורסם עם תום הקיץ ויאפשר לכל משק להעריך את כושר התמודדותו עם הקיץ, במיוחד בשנה חמה כמו זו, וכבסיס להיערכותו לשנים הבאות.

סתיו מוצלח ושנה טובה